

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ: ÜLKE ANALİZİ

The United Arab Emirates: Country Analysis

Asiye ASLAN^{1*}

ÖZ: Mevcut çalışmada, günümüzde birçok dünya ülkesinin hem petrol sebebiyle hem de siyasi sebepler nedeniyle doğrudan ilişkileri bulunduğu Birleşik Arap Emirlikleri'nin güncel ülke analizi ele alınmıştır. Bu kapsamda devam etmekte olan siyasi sorunları ve bu sorunlar karşısındaki siyasi tutumları, komşuları ile sınır anlaşmazlıkları, Türkiye ve Ortadoğu ile güncel siyasi ilişkileri detaylı bir şekilde tartışılmıştır. Bu çalışma sayesinde Birleşik Arap Emirlikleri'nin sosyal, ekonomik ve siyasi açıdan daha yakından ve ayrıntılı olarak tanıtılması hedeflenmiştir. Ayrıca, bu çalışmada Birleşik Arap Emirlikleri'nin petrol rezervleri ve problemleri ile bugüne kadar yaşanan petrol krizlerinin kısa bir özeti sunulmuştur. Bununla beraber dünyadaki en büyük petrol rezervlerinden birine sahip olmanın ülke anlamında ne gibi sıkıntılara sebep olabileceği gündeme getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Birleşik Arap Emirlikleri, Petrol sorunu, Siyasi yaklaşımlar ve sorunlar

ABSTRACT: In this study, current country analysis of the United Arab Emirates, that many countries in the world have direct relationships due to both the oil and political reasons is evaluated. In this context, ongoing political issues and political approaches for those problems, border disputes and the current political relationship with Turkey and Middle East have been discussed in detail. With the help of this study, it is aimed to present the social, economic and political features of the United Arab Emirates. Moreover, with a given brief discussion is presented about the United Arab Emirates' oil reserve and its problems and oil crisis experienced until now. Together with this, what kind of difficulties of having one of the biggest oil reserves in the world are put on the agenda in the country manner.

Keywords: The United Arab Emirates, Oil problems, Political approaches and problems

1 * Birleşik Arap Emirlikleri Ülke Sorumlusu, asiyeaslan@tbmm.gov.tr

<i>Hakemli Araştırma Makalesi Peer-reviewed Research Article</i>		
Başvuru Submission	Kabul Accept	Yayın Publish
19.03.2016	03.06.2016	30.07.2016

GİRİŞ

Diğer Orta Doğu ülkelerinden farklı olarak Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) aşiretlerin oluşturduğu yedi farklı emirliğin birleşmesinden (Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Ajman, Ras al-Khaimah, Umm al-Quwain ve Fujairah) oluşan bir federasyondur. Federe birimlerin her biri kendi emirleri yani aşiret liderleri tarafından yönetilirken, federasyon bu emirler arasından seçilen bir devlet başkanı tarafından yönetilmektedir. Monarşi temelli Federasyonun ana unsuru yedi Emir'den oluşan Federal Yüksek Konseydir (*Supreme Council*). Bu konsey federal yasaları onamakta, üyeleri arasından Devlet Başkanını, Başbakanı ve Bakanları seçmektedir.

Federal Yüksek Konseyi üyeleri / Birleşik Arap Emirlikleri Yöneticileri şu şekildedir:

- Abu Dhabi Yöneticisi: Başkan HH ShaikhKhalifa bin Zayed Al Nahyan,
- Dubai Yöneticisi: Başkan Yardımcısı/Başbakan Mohammed bin Rashid Al Maktoum
- Sharjah Yöneticisi: HH Dr. Sheikh Sultan bin Mohamed Al Qasimi
- Ajman Yöneticisi: HH SheikhHumaid bin Rashid Al Nuaimi
- Ra's al Khaimah Yöneticisi: HH SheikhSaud bin Saqr Al Qasimi
- Umm al Qaiwain Yöneticisi: HH SheikhSaud bin Rashid Al Mu'alla
- Fujairah Yöneticisi: Hamad bin Mohammed Al Sharqi

Bağımsızlık öncesinde, Aşiretler Devleti (*Trucial States*) olarak tanınan ülke, 1971 yılına kadar İngiltere'nin himayesinde kalmıştır. 2 Aralık 1971'de ise Birleşik Arap Emirlikleri'nin kuruluşu ilan edilmiş, aynı gün SheikhZayed bin Sultan al-Nahyan ülkenin Başkanı seçilmiştir. Şeyh Khalifa bin Zayed al-Nahyan, ülkenin kuruluşundan beri yönetimde olan babası Şeyh Zayed bin Sultan al-Nahyan'ın ölümü üzerine 2004 yılında ülkenin ve Abu Dhabi'nin başına geçmiştir. Ülkenin ikinci büyük Emirliği olan Dubai'nin yöneticisi Şeyh

Muhammed bin Rashid al-Maktoum ise ülkenin Başbakanı konumundadır.

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN KISA TARİHİ

Birleşik Arap Emirlikleri(BAE) her ne kadar 1971 yılında kurulsada kalıcı bir anayasayı ancak 1996'da kabul etmiştir. On dokuzuncu ve yirminci yüzyıl boyunca, İngiltere şimdiki Birleşik Arap Emirlikleri toprakları olan alanları (Aşiretler Devleti -*Trucial States* olarak adlandırılan) hamisi olarak yönetmiştir. İngiltere'nin Basra Körfezi'nden geri çekileceğini duyurması ile Dışişleri Bakanlığı Birleşik Arap Emirlikleri'nin *Trucial Coast* alanlarının yanında Katar ve Bahreyn'i de topraklarına katabileceğini düşündü. Bu son iki emirlik her ne kadar Birleşik Arap Emirlikleri'ne katılmayı reddetse de İngiltere'nin 1971'de Basra Körfezi'nden geri çekilmesiyle Bağımsız Devletler haline geldiler. Ras al-Khaimah da bağımsızlık istedi, fakat kendi başına hayatta kalabilecek yeterli kaynakları ve Uluslararası Desteği bulamadığından dolayı Bağımsız Devletlerden olamadı ve 1972 yılında Birleşik Arap Emirlikleri'ne katıldı (EIU, 1997). Birliği oluşturan emirliklere ilişkin kısa bilgiler şu şekildedir:

Abu Dhabi: Ülke topraklarının yaklaşık %86'sını oluşturan Abu Dhabi Emirliği, nüfusun da yaklaşık üçte birini bünyesinde barındırmaktadır. (DTM, 2011). Basra Körfezi kıyısında yer alan şehir 1971 yılında başkent olmuş ve petrol gelirleri sayesinde günümüzde modern bir şehir haline gelmiştir. Dünyadaki petrol rezervleri bakımından en şanslı şehirler arasındadır. Diğer 6 emirliğin ciddi miktarda petrol çıkaramamasına karşın petrol gelirleri eşit şekilde dağıtılır. Ancak diğer 6 emirlik petrol gelirlerini sadece metro, otoyol, park vs. gibi yerleri finanse etmekte kullanabilir. Bu bakımdan Abu Dhabi daha avantajlıdır çünkü petrol gelirlerini şehrin gelişmesi için istediği gibi kullanabilir.

Dubai: BAE'nin ticaret ve turizm merkezi olan Dubai, yıllardır Doğulu ve Batılı iş adamları arasında bir bağlantı noktası olmuştur. Toplam alanı 3.885 km² olup, BAE topraklarının %5'ini oluşturmaktadır. Şehir 20 km uzunluğunda bir haliç ile ikiye ayrılmıştır. Burj Dubai tarafında Dubai idari ofisleri, büyük şirketlerin ofisleri, bankalar, gümrük ve liman idaresi bulunmaktadır. Dubai'nin

kuzeyi ise Deira olarak adlandırılmakta olup, bu bölgede büyük ve irili ufaklı alışveriş merkezleri, okullar, marketler ve oteller bulunmaktadır. Dubai, BAE içindeki ikinci büyük Emirliktir. Emirliğin büyük bir çoğunluğu oturulamaz durumda olan çöl iklimine sahip olmasına rağmen, Dubai şehri metropolitan bir yapıya sahiptir. Arapça resmi dil olup, İngilizce de yaygın biçimde konuşulmaktadır. Dubai emirliği, yapılan büyük ölçekli yatırımlar neticesinde petrol üretimi yanında ticaret ve turizm alanında da önemli gelişmeler sağlamıştır.

Sharjah: Sharjah, BAE'nin üçüncü büyük Emirliğidir. Dubai'nin tam kuzeyinde yer alan ve Sheikh Sultan bin Mohammad al-Oassimi tarafından yönetilen Sharjah'ta İslami gelenekler sürdürülmektedir. Yakın zamanlarda Orta Doğu'nun kültür merkezi olma yolunda adımlar atılmakta, eğitim ve kültür alanında gelişmeler yaşanmaktadır (DTM, 2011).

Ajman: Ajman, BAE'nin en küçük Emirliği olup, sadece 250 km²'lik bir alanı kaplamaktadır. Emirlik'in büyük bir kısmı Basra Körfezi kıyısında ve Sharjah'ın hemen kuzeyinde yer almaktadır. Ajman'da, içinde iki küçük yerleşim bölgesi bulunan Masfut ve Manama adı verilen adalar bulunmaktadır. Eski çağlardan beri yerleşime uygun topraklara sahip olan Ajman, yakın zamanda bir balıkçı köyü olarak ünlenmiştir. BAE ile birleşmesinden sonra Sharjah ve Dubai'deki gelişmelerden burası da nasibini almıştır. Ajman doğal gaz ve petrol kaynakları açısından fazla zengin olmayan, ucuz ve sakin bir şehirdir (DTM, 2011).

Ras al-Khaimah: MÖ 2000 yıllarında kurulan Ras al-Kaimah, önemli bir liman kenti ve tarım merkezidir. Dığdagga Khaimah'ta kurulan modern çiftlikte süt ürünleri üretilmekte, hayvancılık ve tavukçuluk yapılmakta, meyve ve sebze üretilmektedir. Ras al-Kaimah'tan çoğunlukla hammadde (inşaat taşları, patlayıcılar ve ilaçlar) ihracatı yapılmaktadır. Şehirde keşfedilen sınırlı sayıdaki petrol alanlarında yapılan üretim günlük 10.000 varile ulaşmıştır. Turistler için ise Ras al-Kaimah'ta arkeoloji, etnoloji ve tarih müzesi bulunmaktadır (DTM, 2011).

Umm al-Quwain: Kıyıda devam eden kara yolu üzerinde bulunan Umm al-Quwain, küçük bir Emirliktir. Petrol bulunmadan ve Emirlikler birleşmeden önce izole edilmiş ve fakir bir Emirlik olan Umm al-Ouwain'in altyapısında ve iş imkanlarında son yıllarda ilerleme kaydedilmiştir. Emirlik'te bulunan Ahmet bin Rashid Limanı uluslararası standartlarda olup, 115 metreden 400 metreye kadar uzanan dört rıhtıma sahiptir. Umm al-Ouwain'de 1987 yılında kurulmuş olan bir serbest bölge de bulunmaktadır. Modern bir ulaşım ve telekomünikasyon sisteminin yanında modern bir hastane ve yerel radyo istasyonuna da sahip olan Emirlik'in tarihi kuleleri, kaleleri, geleneksel at ve deve güreşleri turistlerin ilgisini çekmektedir (DTM, 2011).

Fujairah: Fujairah, Umman Körfezi'nde yer alan tek Emirliktir. Dağlık alanların eteğinde dar bir alanda yer almaktadır. Balıkçılık, atçılık ve dalış gibi aktiviteler yaygındır. Fujairah Limanı 1982 yılında inşa edilmiş olup, konteyner taşımacılığına ve Arap yarımadasının ihtiyacına yönelik olarak küçükbaş ve büyükbaş hayvan taşımacılığına uygundur. Emirlik içinde uluslararası bir havaalanı ve çok sayıda küçük sanayi yatırımı bulunmaktadır. Mermer, fayans, ayakkabı ve çimento fabrikaları bu işletmelerden bazılarıdır (DTM, 2011).

Birleşik Arap Emirlikleri'nin Stratejik Önemi

Dünya petrol rezervlerinin %10'una sahip olan Birleşik Arap Emirlikleri, doğal gaz rezervleri yönünden de dördüncü sıradadır. Dünyada sürekli artan enerji ihtiyacı bu ürünlere olan talebi artırdığından BAE'leri kişi başına düşen gelir yönünden dünyanın önde gelen ülkeleri arasına girmiş, uluslararası ilişkiler anlamında da etkisini artırmıştır. Bu kapsamda Körfez İşbirliği Konseyi (GCC) kurucu üyesi olmuştur ve Basra Körfezi'nde Batı güvenlik politikalarını desteklemiştir. Birleşik Arap Emirlikleri 1991 Körfez Savaşı sırasında Amerika Birleşik Devletlerine 6.572 milyar dolar yardımda bulunmuştur ve Körfez'de tek liman olan hava üslerini ve limanlarını kullanmak için izin vermiştir.

HÜKÜMET VE SİYASET

Birleşik Arap Emirliklerinin sahip olduğu federal yapı gereği her emirlik özerk yapıdadır. Monarşi üzerine inşa edilmiş emirlikler içinde aile içi iktidar mücadeleleri² yanında emirlikler arasında da rekabet vardır. Emirliklerin dış ilişkiler anlamında da uyumlu oldukları söylenemez. Örneğin; Dubai kendisinin Birleşik Arap Emirlikleri'nin OPEC (petrol ihraç eden ülkeler örgütü) kota limitinin altında kaldığını kabul etmiyor ve her yıl Abu Dhabi'nin OPEC tarafından belirlenen limitin altında kaldığını iddia ediyor. Abu Dhabi, Ajman ve Ras al-Khaimah İran-Irak savaşı sırasında Irak'ı desteklemiş buna karşın Dubai, Sharjah ve Umm al-Qawain İran'a yakın durmuştur (Sentiel,1996). Ayrıca, Ras al-Khaimah Sharjah'ı da içinde bulunduracak bir devlet kurmak istemiştir. Hatta Ras al-Khaimah 1978 yılında Umman'ın bir parçasını ele geçirmek için başarısız bir girişimde bulunmuş ve bunun için Sovyetler Birliği'nin desteğini kazanmıştır (Keichichan, 1995).

Federasyonun Siyasi Yapısı

Birleşik Arap Emirlikleri devlet başkanı, yasama ve yürütme yetkisine sahiptir. Yedi emirliğin emirlerinden oluşan Yüksek Konsey, BAE'ndeki en üst düzey yetki ve karar organıdır. Yüksek Konsey'in Başkanı Birleşik Arap Emirlikleri Devlet Başkanı'dır. Devlet Başkanı, Yüksek Konsey toplantı halinde olmadığı zamanlar, bu konseyin tüm yetkilerini kullanabilmektedir. Dolayısıyla, Devlet Başkanı, yasama ve yürütme yetkisine de sahiptir. Birleşik Arap Emirlikleri, ülkede mevcut güçlü merkezi yapı ve tek elden kontrolün de getirdiği avantajlarla Körfez coğrafyasında oldukça aktif, dış dünya ile irtibat ve etkileşimi iyi, hoşgörülü, dışa açık, batı yanlısı, uluslararası meselelere duyarlı ve katılımcı bir dış siyaset izlemektedir. Federasyonun siyasi yapısında Abu Dhabi ve Dubai'nin büyük rekabeti dolayısıyla Bakanlar Yüksek Kurulunda Federasyonun en yüksek yasal otoriteleri olarak kabul görmektedir. Ülkedeki en üst

² Sharjah'da Abd al-Aziz al Qasimi'nin yeğeninin hükümetini devirmeye teşebbüsünden sonra Abu Dhabi'de Dubai'nin rakip adaylara destek vermesinden sonra rakipler ilk defa 1987'de şiddete başvurmuştur (Schofield, 1994).

siyasi otorite olan Federal Yüksek Konsey (*Supreme Council*) yedi emirlik ve bu emirliklerin yöneticilerinden oluşan bu düzen federal politikaları ve yaptırımlar mevzuatını kurar. Ayrıca bu konsey üyeleri arasından Birleşik Arap Emirlikleri'nin Devlet Başkanını, Başbakanı ve Bakanları seçer. Abu Dhabi Emiri Devlet Başkanı, Dubai Emiri ise Devlet Başkan Yardımcısı ve Başbakan olmaktadır. Alınan kararların Abu Dhabi ve Dubai Emirleri ve en az üç diğer Emir tarafından onaylanması gerekmektedir. Federal Ulusal Konsey'in 40 üyesi, yedi emir tarafından iki yıllık dönem için atanmaktadır. Konsey'de Bakanlıkların politikaları tartışılmakta olup, alınması gereken önlemler hakkında görüş ve tavsiyeler dile getirilmektedir. Federal Konsey ayrıca hükümet tarafından hazırlanan federal yasa tasarılarını da görüşmekte ve öneriler sunmaktadır. Bir danışma meclisi gibi çalışmakta olan Konsey'in veto yetkisi bulunmamaktadır. Neredeyse tüm konsey kararları emirliklerin yöneticileri ve önde gelen aileleri tarafından bir uzlaşmaya varılarak alınır. Konsey dört yılda bir toplandığı için Birleşik Arap Emirlikleri konseyi Federasyon için günlük çalışır. Kabine ve federal yargı üyeleri Başkan tarafından seçilir. Diğer ülkelerin içişlerine karışmama, bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüğüne saygı gibi temel ilkelere dayanan, ayrıca bölge ve Arap ülkeleri ile yakın ve dostane ilişkiler kurmaya öncelik veren BAE dış politikası ekonomik gücünün de katkısıyla son dönemlerde daha aktif ve dinamik görünüm kazanmaya başlamıştır.

Federasyonun Askeri Gücü

Birleşik Arap Emirlikleri'nin askeri kolluk kuvvetleri yaklaşık 64.500 personelden oluşmakta ve bunun üçte biri ise devlet sınırları dışında görev yapmaktadır. Diğer Arap ülkeleriyle kıyasla kolluk kuvvetlerinde yer alan nüfusun tüm nüfusa oranı Birleşik Arap Emirliklerinde çok daha fazladır (EIU, 1997). Bunun temel sebebi ise federasyona bağlı her bir emirliğin kendi emirlik koruma ünitesinin olmasıdır. Ayrıca Birleşik Arap Emirlikleri'nin askeri insan gücü ve koruma bütçesinin %80'i Abu Dhabi emirliği tarafından karşılanmaktadır (Sentiel, 1996).

SINIR ANLAŞMAZLIKLARI

Son zamanlarda Birleşik Arap Emirlikleri çok yakın üç komşusuyla bölgesel anlaşmazlıklar yaşamaktadır. Bu üç ülke ise İran, Umman ve Katar'dır. Bir dönem bu sınır anlaşmazlıklarına Suudi Arabistan'da dâhil olmuştur. En uzun süre süren ve en ciddi anlaşmazlık ise İran'ın üç Körfez adası ile yaşanmıştır, bu üç ada ise Abu Musa, the Greater Tunb, ve the Lesser Tunb'tur. Bu anlaşmazlık 1992'den beri Birleşik Arap Emirlikleri'nin İran'la olan tüm ilişkileri etkilemiştir.

İran ile Sınır Anlaşmazlıkları

Abu Musa adası nüfusu 600 kişi olan ve Hürmüz Boğazının tam giriş ağzında bulunan bir adadır. Diğer adalar, Greater Tunb ve Lesser Tunb, ise Basra Körfezine daha yakındır. Bu üç adada renklendirme pigmenti olarak kullanılan kırmızı oksit ve petrol dışında her hangi bir kaynak bulunmamaktadır. Adalar içerisinde sadece Abu Musa adası büyük ticaret gemilerini konuşturabilecek alt yapıya sahiptir (Schofield, 1997). Tahran, bu adaların İran tarafından İngilizlere verildiğini ve daha sonra da (19. Yüzyılda) İngilizlerin bu adaları Araplara verdiğini iddia etmektedir. Birleşik Arap Emirlikleri ise bu iddiaya şu şekilde karşı çıkmaktadır; Basra Körfezinin doğusunda kıyıda yer alan Araplar tarafından bu adalar kontrol edilmektedir ve İran hiçbir zaman bu adalar için bir kontrolde bulunmamıştır. Adalar anlaşmazlığı ilk defa 1971'de İngiltere'nin Basra Körfezinden geri çekilmesiyle İran bu bölgede egemenliğini ilan etmiştir. 1971 ve 1992 yılları arasında İran ve Birleşik Arap Emirlikleri Abu Musa adasını ortak bir muhtıra altında yönetmiş ve kıyı petrol alanlarından gelen vergileri hiçbir problem olmadan paylaşmışlardır. Fakat 1992'de Abu Musa adasında vuku bulan birkaç olay tekrardan İran ve Birleşik Arap Emirlikleri arasındaki sınır anlaşmazlıklarını canlandırmıştır. Vuku bulan en önemli olaylardan birisi İran'ın Birleşik Arap Emirlikleri ile kurdukları ortak muhtırayı açıkça ihlal etmesi olmuştur. O zamandan beri yapılan müzakereler hiçbir yere varamamıştır (Foley, 1999: 25). Şuanda ise İran Abu Musa adasında bir uçak pisti kurmuş, bölgedeki askeri varlığını arttırmış (700 birlikten oluşan askeri gücünü 4000 birliğe çıkarmış), ve hatta bir üniversite kurmuştur. Amerikalı yetkililer yaşanan anlaşmazlığın Körfez'de oluşan uluslararası

nakliyelerin güvenliğini büyük ölçüde tehdit ettiğini ve İran'ın bu durumda bir şekilde dâhil olması gerektiğini savunmaktadır (Kelly, 1980). Uzun vadede, Abu Dhabi Tahran'ın Washington ile yakınlaşmasının adalarla ilgili BAE çıkarlarını tehlikeye sokacağından endişe etmektedir. İran'a baskı uygulayabilecek ve bu üç adanın tahliyesini sağlayacak tek güç ise ABD'dir. (Columbia University, 1998).

Suudi Arabistan ile Sınır Anlaşmazlığı

Federasyonun adalar konusu ile ilgili olarak İran ile anlaşmazlığına zıt olarak Birleşik Arap Emirlikleri Suudi Arabistan ve Umman ile olan bölgesel problemlerini müzakerelerde bulunarak çözebilmıştır. Suudi Arabistan federasyonun en önemli komşusudur ve yıllar boyunca ilişkileri çok yakın olmuştur. Zayid Körfez İşbirliği Konseyi'ni ve Birleşik Krallığın getirmiş olduğu Batı politikalarını her zaman desteklemiştir. Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri bölgesel anlaşmazlıkları Zayid'in Zarrarah petrol alanlarından Riyad için feragat etmesiyle tamamen ortadan kalkmıştır.

Umman ile Sınır Anlaşmazlığı

Birleşik Arap Emirlikleri'nin Umman ile sınır anlaşmazlığı halen devam eden bir meseledir. Umman Kralı Zayid Sultan Qabos, Birleşik Arap Emirlikleri'nin Başbakanı ile çok yakın bir uyum kurmuş ve bu sayede önemli devlet yardımları aynı zamanda da politik ve askeri destek almıştır. Bu ilişki Zayid'e 1978 ve 1992 yıllarında çok ciddi iki sınır anlaşmazlığını çözmesinde yardımcı olmuştur. Bugün Umman ve Birleşik Arap Emirlikleri askeri anlamda ortak tatbikat yapmakta ayrıca iki ülke vatandaşları vize olmaksızın ülkelerarası seyahat edebilmektedirler. Tüm bunlara rağmen aralarındaki sınır tam olarak belirlenmemiş ve bu sebeple ileride potansiyel bir çatışmaya neden olma ihtimali bulunmaktadır (Keichichan, 1995).

Katar ve Körfez İşbirliği Konseyi'ne (GCC) Dâhil Diğer Ülkeler ile Sınır Anlaşmazlıkları

Birleşik Arap Emirlikleri her ne kadar Kuveyt ile yakın ilişkide olmasa da Bahreyn ve Katar ile yakın ilişkidir. Katar emiri ve Dış

İlişkiler Bakanı 1995'te bir önceki Katar emirini darbe ile yerinden ederek çok güçlü bir konuma gelmiştir. Zayid bu iki adamın Körfez işbirliği konseyinin birliğini bozacağına inanmaktadır. Çünkü bu iki kişiden Katar emiri, Hamad al-Thani, Körfez İşbirliği Konferansında Zayid Doha ve Riyad arasındaki anlaşmazlığın çözümünde arabuluculuk yaparken konferansı terk etmiş ve kendisini küçük düşürücü bir duruma sokmuştur. Sonrasında Birleşik Arap Emirliği önceki Katar emirinin Birleşik Arap Emirliğinde yaşamasına izin vermiş ve federasyonun askeri kolluğunda görev yapmasına imkân sağlamıştır (EIU, 1997). Şu sıralar genel olarak inanılıyor ki Birleşik devletlerin Katar ile sıkı bağları olmasından dolayı Katar'ın Abu Dhabi'ye baskı yaparak eski Katar emiri Shaykh Khalifa'nın Birleşik Arap Emirlikleri topraklarından atılmasını istemektedir. Günümüzde ise Birleşik Arap Emirliği Katar ile ilgili ilişkilerini güçlendirmeye çalışmakta ve eski emir Khalifa'nın 1998'de Birleşik Arap Emirliği adına resmi olarak başkanlığını yaptığı delegasyonda Abu Dhabi ve Doha arasındaki problemlerin başarı ile sonlandırıldığını bildirmiştir.

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN TÜRKİYE VE ORTADOĞU İLE SİYASİ İLİŞKİLERİ

Türkiye ile Birleşik Arap Emirlikleri arasındaki ikili ilişkiler dostluk ve kardeşlik temeline dayanmaktadır. Sınır komşusu olmamalarına rağmen iki ülke, tarihi ve kültürel nedenlerle, birçok ortak değeri paylaşmaktadırlar. İki ülke arasında siyasi düzeyde herhangi bir sorun bulunmamaktadır. Son yıllarda ikili ilişkilerimize ivme kazandıran diğer bir husus Türkiye ile BAE arasındaki karşılıklı üst düzey ziyaretlerin oldukça sıklaşması olmuştur. Başbakan, Başbakan Yardımcısı, Bakan ve diğer seviyelerde gerçekleştirilen ziyaretler ilişkilerimizin çeşitli alanlarda daha da ileri götürülmesine katkıda bulunmuştur. Öte yandan ülkemizin son dönemlerde Orta Doğu'da izlediği, bölgede istikrarın ve barışın tersine yönelik yapıcı ve aktif politikaları, gerek BAE kamuoyu gerek BAE hükümeti nezdinde olumlu yankılar uyandırmış ve iki ülke ilişkilerinin daha da gelişmesine katkı sağlamıştır. Siyasi alanda kaydedilen bu gelişmeler tabiatıyla ekonomik, ticari, kültürel, askeri ve sosyal alanlardaki ilişkilerimizin daha da gelişmesi için olumlu bir ortam hazırlamıştır. Ticari anlamda bölgede önemli ve dinamik bir ülke olan BAE,

işadamlarımız için potansiyeli yüksek bir pazar niteliği arz etmektedir. Türkiye ve BAE arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin yoğunluk ve çeşitliliğinin artırılması öncelikli hedeflerimizdendir. Büyükelçilik, Dubai Başkonsolosluğu ve Ticaret Müşavirleri Türk İşadamlarına BAE'ndeki yatırım ve ticaret olanakları hakkında ihtiyaç duyabilecekleri gerekli bilgi ve desteği sağlamak için yardımcı olmaya hazırdırlar. BAE ile ekonomik ve ticari ilişkilerimiz de siyasi ilişkilere paralel olarak son yıllarda önemli gelişme sağlamıştır. BAE, Türkiye'nin en büyük ihracat pazarları arasına girmiştir. BAE, özellikle inşaat sektöründe faaliyet gösteren firmalarımız için de önemli ve büyük bir pazar konumundadır. BAE, başta demir çelik ürünleri olmak üzere, yapı malzemelerinin ihracı bakımından da ülkemiz için aktif bir pazar oluşturmaktadır. Diğer taraftan, BAE, tarım ve hayvancılık alanına tahsis etmiş olduğu geniş kaynaklara karşın, gıda tedariki yönünden halen dışa bağımlı durumdadır. Bu nedenle, gıda, yaş meyve-sebze, hayvansal ürünler bakımından ülkemiz için önemli bir pazardır. BAE üst yönetimi, her vesileyle Türkiye ile ilişkilerini tüm alanlarda daha da geliştirmeye büyük önem atfettiklerini vurgulamaktadır.

Mısır'daki askeri darbeden sonra siyasi ve ekonomik ilişkilerde büyük ilerleme sağlayan Mısır ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ortak askeri tatbikata başladı. Mısır Genelkurmay Başkanı Sıdkı Subhi, daha önce yaptığı açıklamada Mısır'ın ulusal güvenliğinin BAE'nin ulusal güvenliğine bağlı olduğunu ve iki ülke arasında her alandaki ilişkilerini güçlendirmek istediklerini açıklamıştı. Mısır'da 3 Temmuz'da gerçekleşen askeri darbenin ardından Birleşik Arap Emirlikleri ülkeye ekonomik destek sağlayan ülkelerin başında geliyor. BAE, Mısır'da yeni kurulan darbe yönetimini ilk tanıyan ülkelerden de biriydi. Arap Emirlikleri ise onlara en hafif tabiriyle şüpheyile yaklaşmaktadır.

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN EKONOMİSİ

Serbest piyasa ekonomisinin hakim olduğu BAE'nin ekonomik zenginliği büyük oranda Gayri Safi Yurt İçi Hasılası'nın (GSYİH) da yaklaşık % 38'ini oluşturan petrol ve doğalgaz üretimine dayalıdır. Bu sayede dünyanın en zengin ülkeleri arasındadır. Ülkenin başlıca ihraç ürünleri ham petrol ve doğalgaz, başlıca ithalat ürünleri ise, makine

ve taşıt araçları, kimyasallar ve gıda ürünleridir. BAE, toplam 97,8 milyar varil ile dünya petrol rezervinin % 10'una sahiptir. Günlük petrol üretimi yaklaşık 2,5 milyon varildir. Petrol rezervlerinin yaklaşık % 94'ü Abu Dhabi Emirliği'nde, % 4'ü ise Dubai Emirliği'ndedir. BAE ayrıca çok zengin doğalgaz kaynaklarına da sahiptir. Bununla birlikte BAE Yönetimi, ekonominin petrol ve doğalgaza bağımlılığının azaltılması için üretim ve yatırımların çeşitlendirilmesini sağlamaya büyük önem atfetmektedir. Bu çerçevede, BAE Hükümeti özellikle turizm, inşaat, havacılık, hizmet sektörü, finans ve otomotiv gibi sektörlerle yatırım yapmaktadır. Bu sayede petrol-dışı gelirlerin milli gelirdeki payı gittikçe artmaktadır. "Abu Dhabi 2030 Vizyonu" çerçevesinde ülkede 2030 yılına kadar 300 milyar dolardan fazla altyapı yatırımı yapılması öngörülmekte ve üretime yönelik yapılacak yatırımlarla birlikte önümüzdeki 15 yıl içinde petrol gelirlerine bağımlılığın yüzde 10 oranında azaltılması planlanmaktadır. BAE dünyadaki en büyük hidrokarbon üreticileri arasında yer almakla birlikte, temiz enerji konusunda bölgenin ve dünyanın öncü ülkelerinden birisi olma yönünde çaba harcamaktadır. Bu kapsamda, Abu Dhabi'de Masdar adında bir yenilenebilir enerji şehri kurulmuştur. Ayrıca, MASDAR Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı'na (IRENA) da ev sahipliği yapacaktır. BAE'nin bünyesindeki emirliklerden birisi olan Dubai ise, bulunduğu coğrafyada ticaret, finans ve turizm merkezi olma stratejisi izlemektedir. Dubai Emirliği'nin dış ticareti büyük oranda "re-export"a dayanmaktadır. Anılan Emirliğin liman ve serbest bölgeleri, alt yapı olarak oldukça gelişmiş durumdadır. Bununla birlikte, Dubai Emirliği yaşanan son küresel krizden olumsuz şekilde etkilenmiştir. BAE son dönemde ülkenin doğusundaki ülkelerle dış ticaretini de önemli oranda geliştirmiştir. Bu kapsamda 2010 yılında BAE'nin en önemli ticari ortağının 42 milyar doların üzerindeki ticaret hacmiyle Hindistan olduğu açıklanmıştır. BAE Hükümeti son dönemlerde elde ettiği deneyim ve sermaye birikimi sayesinde dış pazarlarda giderek artan yatırımlara yönelmiştir. Hükümet, sahip olduğu kamu şirketleri veya yarı resmi şirketler aracılığıyla çeşitli ülkelerde, başta bankacılık, turizm ve telekomünikasyon olmak üzere büyük çaplı işbirliklerde bulunmaktadır.

Tablo 1. Temel Ekonomik Göstergeler

Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)	248 milyar Dolar
Büyüme Oranı	Yüzde 2,1
Kişi başına GSYİH	38 bin ABD Doları
Para Birimi / Kur Değeri	Dirhem (AED) 3.671 = 1 ABD Doları
Enflasyon :	Ttüketici fiyatları: % 5,7
İhracat :	198,9 milyar Dolar
İthalat	159 milyar Dolar
Ham petrol ihracatı	44,5 milyar dolar

Hükümet, sahip olduğu kamu şirketleri veya yarı resmi şirketler aracılığıyla çeşitli ülkelerde, başta bankacılık, turizm ve telekomünikasyon olmak üzere büyük çaplı işbirliklerde bulunmaktadır. Suudi Arabistan'ın Cidde Şehrinde "Terörle Mücadele Toplantısı" yapıldı. ABD Başkanı Barack Obama'nın dört aşamalı stratejisini açıklamasından sonra Türkiye, ABD, Mısır, Ürdün ve Körfez İşbirliği Konseyi'ne üye ülkelerin katılımıyla İŞİD'e yönelik "Terörle Mücadele Toplantısı" da Cidde'de yapıldı. Toplantıya Türkiye'yi temsilen Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu katıldı. Akşam saatlerinde biten zirvede aralarında Suudi Arabistan'ın da yer aldığı 10 Arap ülkesi ABD'nin planını desteklediklerini açıkladı. Obama'nın İŞİD'i etkisiz hale getirmek amacıyla, koalisyon oluşturma girişimi için gerçekleştirilen zirvede Türkiye bildiriye imza atmadı. Bildiride, tüm ülkelerin, İŞİD dâhil her tür terör örgütüne birlikte karşı koyma konusunda kararlı olduğu ifade edildi. Suudi Arabistan, Obama yönetiminin talebi doğrultusunda Suriyeli muhaliflerin eğitileceği kampların kurulmasını kabul etti. Diğer 9 Arap ülkesi de ABD'nin planına destek sözü verdi. Arap Körfez ülkeleri belki kamuoyu önünde deklare etmiyor ancak bölgede İslami güçlerin yükselişiyle birlikte bu ülkeler arasındaki bölünme giderek belirginleşiyor. Katar, bir yandan Arap dünyasında Müslüman Kardeşler formundaki yeni İslami iktidarları içtenlikle onaylar ve desteklerken Suudi Arabistan ve

Birleşik Arap Emirlikleri ise onlara en hafif tabiriyle şüpheyle yaklaşıyor.

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN NÜFUS VE İŞ GÜCÜ YAPISI

Birleşik Arap Emirlikleri'nin nüfusu sürekli bir artış göstermektedir. 1980 yılında 1 milyon olan nüfus 2007 yılında 5,3 milyona ulaşmış ve 2013 rakamlarına göre ise nüfus 9.346 milyona ulaşmıştır. Nüfusun etnik bileşimi ile ilgili güncel veriler olmamasına rağmen, toplam nüfusun %60'ının Asya kökenli (daha çok inşaat, imalat ve hizmet sektörlerinde çalışan Hindistan, Pakistan, Bangladeş ve Filipinler vatandaşları) olduğunu tahmin edilmektedir. Ülkedeki Hintlilerin toplam nüfusa oranı % 36, Pakistanlıların ise %14'tür. Batılı ülkelerden gelip Birleşik Arap Emirlikleri'ne yerleşenlerin sayısı, sanıldığı kadar fazla olmamakla birlikte, nüfusun %5'ine karşılık gelmektedir. Nüfusun geri kalanı ise İranlı ve diğer Arap ülke vatandaşlarından oluşmaktadır. Emirlik halkının nüfusunun ise 870 000 olduğu tahmin edilmektedir. Bu rakam ülke nüfusunun yaklaşık %17'sine tekabül etmektedir. On yıl öncesinde ise yerel halkın tüm nüfusa oranının %24 olmuştur. Yerel halkın toplam nüfusa oranının en düşük olduğu yer %5'lik oranla Dubai Emirliği'dir.

Son yıllarda göçmen işçilerin yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi konularında talepleri artmış ve grevler organize edilmiştir. 2007 yılı Kasım ayında yaklaşık 40.000 inşaat işçisi yaklaşık bir hafta iş bırakma eylemi gerçekleştirmiştir. Ülkede son yıllarda göçmen işçilerin yerini Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşlarının alması fikrine giderek sıcak bakılmaktadır. Çalışan Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşlarının %88'i kamu sektöründe istihdam edilmekte, bunların da %56'sı polis teşkilatında ya da askeri kuvvetlerde görev yapmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri'nin nüfusunun yaklaşık %40'ının 21 yaş altı kişilerden oluştuğu dikkate alındığında, işsizliğin ilerleyen yıllarda Birleşik Arap Emirlikleri'nin vatandaşları için önemli bir sorun teşkil etmesi muhtemeldir. Hükümet göçmenlerin istihdam edilmesi ile ilgili kontrollerini sıkılaştırmış, kaçak işçilerin birikimleri ile birlikte ülkeyi terk edebilmelerini öngören periyodik af yasaları çıkarmış, vize sürelerinin uzatılması ile ilgili sıkı tedbirler uygulamıştır. Özel sektörde istihdam

edilen toplam iş gücünün sadece %2'sinin Birleşik Arap Emirlikleri'nin vatandaşlarından oluşması dolayısıyla hükümet, özel sektör yöneticilerini de yabancı çalışanların Birleşik Arap Emirlikleri'nin vatandaşları ile değiştirilmeleri konusunda uyarılmaktadır. Bankacılık sektöründe de yabancı iş gücünün çalıştırılması ile ilgili yasal kotalar bulunmaktadır. Diğer taraftan, Birleşik Arap Emirlikleri'nin kalkınma hedeflerini gerçekleştirmek için yabancı işgücüne ihtiyaç duyması söz konusu olduğundan, Birleşik Arap Emirlikleri'nin uyguladığı “Emirleştirme” politikası eleştirilmektedir. Özel sektörde faaliyet gösteren işverenler de yabancılardan daha fazla hakka sahip oldukları ve daha yüksek ücret talep ettikleri gerekçesiyle yerlileri istihdam etmeyi tercih etmemektedir. Öte yandan BAE vatandaşı gençler de daha yüksek bir ücret ve daha kısa mesai saatleri uygulanması nedeniyle kamu sektöründe çalışmayı tercih etmektedir. İşsizlere yönelik refah ödemelerinin yüksek olması da işsizleri iş aramaktan uzaklaştırmaktadır. Tablo 2’de 2015 yılı için BAE vatandaşlarından işi olan ve işsizlerin yaş aralıklarına göre yüzdeleri verilmiştir (FSCA, 2015). BAE’deki Türk yoğunluğu açısından baktığımızda Abu Dhabi Emirliği’nde 1500, Dubai ve diğer emirliklerde ise 5000 kadar vatandaşımızın yaşadığı tahmin edilmektedir. Son dönemde, BAE’ne gelen ve ayrılan vatandaş sayısının hızlı bir döngüye sahip olduğu gözlenmektedir.

Tablo 2. Temel İş Gücü Verileri

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN DOĞAL KAYNAKLARI

Çöllerin ve deniz kıyılarının birleşimi sonucunda ülkede yazları sıcak ve nemli bir hava görülmektedir. Hava sıcaklığı yazın 46 dereceye kadar çıkabilmekte ve %100 nem hissedilebilmektedir. Kışları ise ılıman iklim koşulları geçerlidir. Zaman zaman yaşanan kum fırtınalarının dışında sel, kasırga ve deprem gibi doğal afetlere rastlanmamaktadır. Su kıtlığı son yıllarda Birleşik Arap Emirlikleri için önemli bir sorun haline gelmiştir. Yeraltı sularının yetersizliği ve su talebinin karşılanmasındaki güçlükler nedeniyle, kullanılan suların %80'i deniz suyunu arıtma tesislerinden karşılanmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri'nde her emirlik kendi elektrik ve su sistemlerini işletmekte olup, son yıllarda elektrik şebekelerinin birleştirilmesi gündeme gelmiştir. Abu Dhabi Su ve Elektrik Şirketi'nin (ADWEC) tahminlerine göre elektrik ihtiyacı, 2009 yılında 8.714 megavata ve 2015 yılında 14.000 megavatın üstüne çıkacaktır. ADWEC'e göre Abu Dhabi'deki su ihtiyacı 2009 yılında 760 milyon galon/gün ve 2015 yılında 968 milyon galon/gün olarak

gerçekleşecektir. Birleşik Arap Emirlikleri'nin sahip olduğu en önemli kaynaklar olan petrol ve doğalgazın %90'ından fazlası Abu Dhabi'de çıkarılmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri'deki doğal gaz ve petrol rezervleri, OPEC içindeki en büyük beşinci rezervlerdir. Ayrıca Fujairah ve Ras al-Khaimah'ta bakır, Abu Dhabi'de magnezyum ve kuzeydeki emirliklerde manganez çıkarılmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri'nin doğal gaz rezervleri ise 213 trilyon Mt3 ile dünyanın en büyük dördüncü doğal gaz rezavidir. Federal Hükümet, Ağustos 1998'de Birleşik Arap Emirlikleri'nin ilk ulusal çevre yasasını onaylamıştır. Yeni yasa ile birlikte emisyon hacmi üzerine kısıtlamalar getirilmiş ve bunun gibi birçok önlem hayata geçirilmiştir. Son yıllarda Abu Dhabi'li yetkililer çevre bilincinin artırılmasına yönelik kampanyalar yürütmektedir. Ayrıca, dünyanın ilk sıfır-karbonlu ve sıfır-atıklı şehrinin Abu Dhabi'nin merkezinde kurulacağı açıklanmıştır. Şehrin içinde araştırma merkezleri, laboratuvarlar, şirketler için ayrılmış dükkanlar, hafif imalat fabrikaları, bilim müzesi ve eğlence merkezlerinin kurulması planlanmaktadır. Otomobil kullanımının yasak olacağı, tamamen yenilenebilir enerjinin kullanılacağı ve çevresindeki tarlalarla kendi kendine yetebilmesi düşünülen bu şehirde yatırım yapacak olan firmalara vergi muafiyetinin yanı sıra mülkiyet haklarının korunması gibi imkanlar sunulması planlanmaktadır.

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN PETROL REZERVLERİ VE EKONOMİK BÜYÜME

Birleşik Arap Emirlikleri için en can sıkıcı problem düşen petrol fiyatlarıdır. Dünya ekonomisinde yaşanan resesyon, dünya ticaretinde ve buna paralel enerji tüketiminde de düşüşe sebep olmuştur. Bu olumsuzluk, ekonomileri büyük ölçüde petrol ve doğalgaza bağlı, Rusya, Venezuela, Suudi Arabistan ve İran ile BAE ve diğer körfez ülkelerini büyük ölçüde etkilemiştir. BAE özellikle turizm ve transit ticaret alanında yaptığı büyük yatırımlara rağmen henüz petrol bağımlılığından kurtulamamıştır. Zira geliştirilmeye çalışılan bu sektörler halen petrolden sağlanan gelirin harcanması ile ayakta kalabilmektedir. Gelirlerin düşmesi, hem tüketimin kısılması hem de devam eden yatırımların gecikmesine sebep olmaktadır. 1998'de Birleşik Arap Emirliğinin bütçe açığı 488 milyar dolardır bu rakam

1997 yılındaki bütçe açığına kıyasla %70 daha fazladır. 1996 yılına kıyasla 1993 yılında üretim fazlası miktar yarı yarıya düşmüştür. Petrol fiyatlarındaki en son düşüşten önce bile dökme yağın fiyatının düşmesi Birleşik Arap Emirlikleri'nin ekonomik büyümesini özellikle 1992 ve 1996 yılları arasında çok etkilemiş ve yıllık ortalama olarak %1,1'lik bir büyüme başarısını bile gösterememesine neden olmuştur. Bu rakamlar bize gösteriyor ki Birleşik Arap Emirlikleri ekonomisini sırf petrole göre endekslememeli aksine ekonomisine katkı sağlayacak şekilde çeşitli kaynaklar üretmelidir. Ayrıca Birleşik Arap Emirlikleri'nin ekonomisine itici güç olarak planlamış olduğu diğer projeler bile federasyonun petrol rezervlerinden parasal olarak destek almaktadır. Federasyonun petrol gelirlerinin azalmasının bir diğer sebebi ise Japonya'nın zayıf ekonomisidir çünkü Birleşik Arap Emirlikleri'nin %60'lık petrol ihracatı Japonya'ya yapılmaktadır. 1997 yılında Birleşik Devletler Enerji Bilgi Acentasının raporuna göre Birleşik Arap Emirlikleri'nin Japonya'ya petrol ihracatı 1996 yılında en önemli ticari atak olmuştur. Japonya ekonomisi gelişse bile Birleşik Arap Emirlikleri'nin Japonya'ya petrol ticareti herhangi bir büyüme göstermemektedir. Bunun sebebi ise Japonya'nın petrol konusunda ihracat yapacağı ülkeleri çeşitlendirmek istemesi ve bu bağlamda Suudi Arabistan ile stratejik ortaklık kurma çabası göstermektedir. Riyad Tokyo'nun bu ilgisini bilmekte ve Japonya'ya uzun vadeli Suudi petrol satışları artırmak için Tarafsız bölge'de Japonya tabanlı Arap Petrol şirketini kurmak istemektedir. Eğer bu anlaşma uygulanırsa Suudi Arabistan Birleşik Arap Emirlikleri'nin Japonya'daki petrol kazanımını büyük ölçüde azaltacaktır. Bu ihtimali göz önünde bulundurarak Birleşik Arap Emirlikleri'nin petrolden başka farklı iş sahaları araştırması ve bu konuya önem vermesi gerekmektedir.

DÜNYADA PETROL

Petrol Fiyatları Konusundaki Beklentiler

Dünyada geçtiğimiz dönemde yaşanan politik ve ekonomik değişimler, enerji-çevre etkileşimi konusunda artan duyarlılık ve küreselleşmeyle birlikte ülke ekonomilerinin giderek birbirlerine bağımlı hale gelmesi, ulusal ve uluslararası enerji politika ve stratejilerinde yeni yaklaşımları gerekli kılmaktadır. Bu çerçevede,

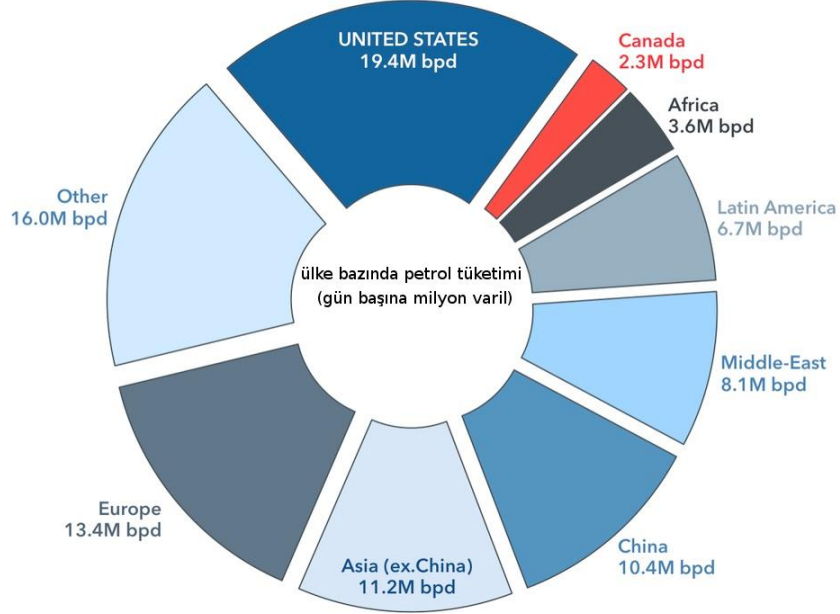
enerji güvenliğinin sağlanması özel önem arz etmektedir. Enerji güvenliğinin sağlanmasında ise, petrol üreten ülkelerle petrol tüketen ülkeler arasındaki diyalog ve işbirliği önem taşımaktadır. 1973-74 petrol krizinin sanayileşmiş ülkelerde yarattığı şok sonrasında, benzer bir kriz döneminde gerekli uyum politikalarının hızla devreye sokulması ve özellikle ekonomilerin petrole bağımlılığının azaltılması için çeşitli önlemler alınmış ve bu çerçevede 1974 yılında OECD ülkeleri tarafından Uluslararası Enerji Ajansı (UEA) kurulmuştur (MFA, 2016). Petrol güvenliğinin sağlanması UEA'nın en önemli hedefidir. Bu çerçevede petrol stokları oluşturulması, petrol tüketiminin azaltılması ve gerektiğinde stokların paylaşılmasının sağlanması amaçlanmıştır. 1974 yılından bu yana petrol piyasalarında önemli değişimler olmuştur. Öncelikle petrol piyasalarının küreselleştiği görülmektedir. Buna paralel olarak petrol piyasaları şeffaflaşmakta, genişlemekte ve rekabete açılmaktadır. Ayrıca petrol tüketim kalıpları da değişmektedir. Bugün enerji ve ekonomi çevrelerini ilgilendiren en önemli konu petrol fiyatlarının ne şekilde değişeceği ve bunun makroekonomik dengeler üzerinde ne kadar etki yapacağıdır. Bu konu enflasyonla ciddi şekilde mücadele eden ülkemiz için de büyük önem arz etmektedir. UEA da bu olguya paralel olarak kendi evrimini tamamlamıştır. Halen UEA enerji kaynaklarının kullanımını konusunda uluslararası bir bilgi merkezi ve değerlendirme kuruluşu niteliğini taşımaktadır.

Tablo 3. Dünyada Ham Petrol Üretimi

Bu çerçevede UEA tarafından hazırlanan enerji piyasalarının geleceğine ilişkin tahminler, ülkelerin enerji stratejilerini belirlemeleri için güvenilir bir kaynak oluşturmaktadır. UEA tarafından hazırlanarak yayımlanan "World Energy Outlook" başlıklı belge UEA'nın enerji konusunda 2020 yılına kadar olan dönemi kapsayan projeksiyonlarını ve özellikle petrol arz/talep dengesine etkide bulunması beklenen unsurları içermektedir. Küresel ekonomik büyümenin %3 olarak gerçekleşmesi ve nüfus artış hızının yavaşlaması varsayımından hareketle oluşturulan bir senaryo çerçevesinde hazırlanan söz konusu çalışmada, petrol ve doğalgaz fiyatlarının 2010 yılından sonra artmasının beklendiği kaydedilmektedir. Ayrıca OECD ülkeleri ile OECD üyesi olmayan Asya ülkelerinin ilgili dönemde petrol ithalatına olan bağımlılıklarının artacağı vurgulanmaktadır. Her durumda, dünya petrol kaynaklarının bu dönemde oluşacak talebi karşılamaya yeterli olduğu vurgulanmaktadır. UEA tarafından önümüzdeki aylarda petrol varil fiyatlarında 4-5 Dolar civarında bir düşme olabileceği varsayılmaktadır. Petrol fiyatlarının serbest piyasa koşulları içinde

belirlenmesinin ise, ancak uzun dönemde mümkün olabileceği değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, özellikle petrol fiyatlarının istikrarlı seyrinin önemine dikkat çekilmekte, ancak üretici ve tüketici ülkeler bakımından hangi fiyat düzeyinin istikrarı temsil ettiği konusunun güçlük arz ettiği vurgulanmaktadır. Öte yandan 17-19 Kasım 2000 tarihlerinde Suudi Arabistan'da düzenlenen 7'nci Uluslararası Enerji Forumu'nda da konu ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Petrol üreten ülkelerle petrol tüketen ülkeler arasında diyalog kurulması amacıyla bakan seviyesinde düzenlenen foruma UEA da en üst düzeyde bir heyetle katılmıştır.

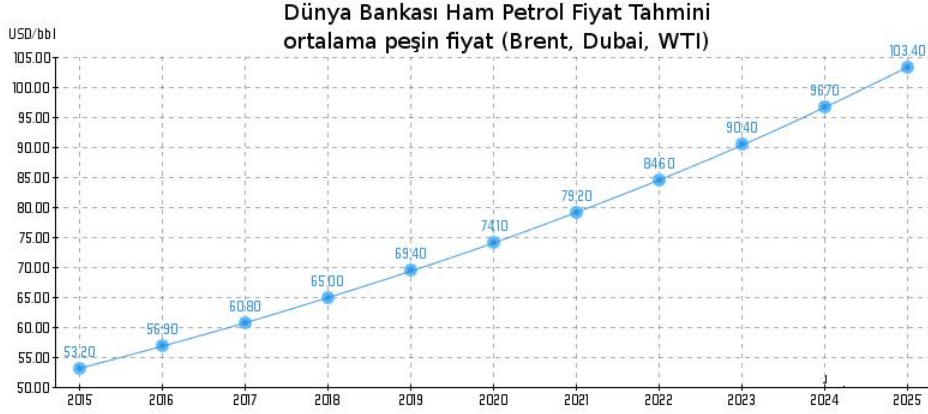
Dünyada petrol üreten ülkeler ve gün başına üretilen ham petrol değerleri Tablo 3'te verilmiştir (EIA, 2015). Riyad'da düzenlenen forumda petrolün önümüzdeki yirmi yıllık dönemde de %40 oranında bir payla en önemli enerji kaynağı niteliğini korumayı sürdüreceği sonucuna varılmıştır. Her durumda 2020 yılında dünya petrol arzının %40'ını sağlaması öngörülen Orta Doğu OPEC ülkelerinin (Suudi Arabistan, İran, Irak, Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri ve Katar) 2010-2020 dönemindeki petrol üretiminin önemine dikkat çekilmiş, ancak yeterli petrol rezervi bulunan sözkonusu ülkelerde gerekli yatırımların zamanında yapılması durumunda üretimin beklenen oranda artmasının sağlanacağı kaydedilmiştir.

Tablo 4. Dünyada Ham Petrol Tüketimi

Ayrıca, söz konusu dönemde sektörel bazda petrol talep artışının öncelikle ulaşım sektöründe ortaya çıkacağı ve 2020 yılında dünya petrol tüketiminin %60'ının bu sektörde gerçekleşeceği kaydedilmiştir. Ülke bazında petrol talep artışının ise, gelişmekte olan ülkelerden ve bu çerçevede özellikle Asya ülkelerinden kaynaklanacağı vurgulanmıştır. UEA, söz konusu dönemdeki artan petrol talebinin %70'inin bu ülkelerden kaynaklanacağı görüşündedir. Bu da esasen gelişmekte olan ülkelerin petrole ve dolayısıyla petrol ithalatına bağımlılıklarının artacağı anlamına gelmektedir. OECD/UEA tarafından yapılan çalışmalarda, Türkiye de bu ülkeler arasında gösterilmektedir. Dolayısıyla, Türkiye'nin önümüzdeki yirmi yıllık dönemi kapsayan enerji stratejisi makroekonomik dengeler bakımından büyük önem arz etmektedir. Esasen Türkiye'nin yürüttüğü başta Bakü-Tiflis-Ceyhan olmak üzere petrol ve doğal gaz boru hattı projeleri de bu çerçevede özel önem taşımaktadır. 2015 yılı itibarıyla ülke bazında petrol tüketim verileri Tablo 4'te sunulmuştur (Current Affairs, 2015).

Petrol Fiyatları

Kömürün enerji kaynağı olarak egemen olduğu Asya ve Avustralya ile doğal gazın ilk sırada olduğu eski Sovyetler Birliği ülkeleri haricinde, tüm bölgelerde birincil enerji kaynağı durumunda olan petrol, küresel enerji ihtiyacının %40'ını karşılamaktadır (Ekonomi Bakanlığı, 2016). Doğal gaz enerji santrallerinin diğerlerine göre daha ekonomik ve çevreye daha duyarlı olması nedeniyle doğal gaz kullanımı petrol aleyhine gelişmektedir. Yine de, önümüzdeki yıllarda petrolün birincil enerji kaynağı olma konumunu sürdürmesi beklenmektedir. Bölgesel bazda, Kuzey Amerika 1998 yılındaki %31,1'lik payıyla petrol tüketiminde birinci sırada yer almaktadır. Avrupalı OECD ülkelerinin payı %20,7, tüm OECD ülkelerinin payı ise %63,4'tür (Ekonomi Bakanlığı, 2016). Gelişmekte olan ülkelerin petrol tüketiminin artması ve alternatif enerji kaynaklarının kullanılması nedeniyle OECD'nin payında düşme görülmektedir. ABD dünyanın en büyük ikinci petrol tedarikçisi olmasına rağmen, yurtiçi üretiminin düşük ve günlük 18,8 milyon varil (%25,4) gibi yüksek bir tüketime sahip olmasından dolayı dünyanın en çok petrol ithal eden ülkesidir (Ekonomi Bakanlığı, 2016). 1998 yılında Japon ekonomisinin %2,9 daralması petrol tüketiminin Japonya'da %4,2 gerilemesine neden olmuştur. Aynı yıl Güney Kore'de petrol tüketimindeki azalma ise %15,4'ü bulmuştur (Ekonomi Bakanlığı, 2016). Bu bölgede ekonomik canlanmanın başlamasıyla petrol tüketimi tekrar artışa geçmiştir. Petrolün arz yönüne bakıldığında ise, OPEC dünyanın en önemli üretici organizasyonu olarak karşımıza çıkmaktadır. OPEC, dünya petrol rezervlerinin %77'sine sahiptir ve üretimin de %40'ını gerçekleştirmektedir (Ekonomi Bakanlığı, 2016). OPEC üyesi ülkelerin geneli devlet kaynakları olarak petrol gelirlerine bağlı durumdadır. Tablo 5'te ise Dünya Bankası'nın 2015 yılı verisiyle beraber 2025 yılına kadarki ham petrol tahmini bulunmaktadır (COPF, 2015).

Tablo 5. Dünya Bankası Ham Petrol Fiyat Tahmini

Petrol Fiyatlarının Artmasına Yol Açan Nedenler

Petrol piyasalarında geçtiğimiz yıllar içinde önemli dalgalanmalar olmuştur. Ekim 1997'de yaklaşık 20 Dolar olan petrolün varil fiyatı hızla düşmeye başlamış ve Nisan 1998'de yaklaşık 10 Dolar seviyesine inmiştir. Bunun üzerine, OPEC ülkeleri petrol arzının kontrol altına alınması için Nisan 1998'de üretimlerini azaltmayı kararlaştırmışlardır. Dünya petrol rezervlerinin %78'ine sahip olan ve dünya petrol üretiminin yaklaşık %40'ını gerçekleştiren OPEC ülkelerinin (Cezayir, Libya, Nijerya, Endonezya, İran, Irak, Kuveyt, Katar, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Venezuela) bu kararı Meksika, Norveç ve Umman tarafından da desteklenmiştir. Üretim günde toplam 4 milyon varil (dünya arzının %5'i) azaltılması şeklinde uygulanan bu kararın sonuçları Nisan 1999'dan itibaren hissedilmeye başlanmıştır. Buna karşılık, genişleyen Kuzey Amerika ekonomisinin etkisi ve özellikle Asya ekonomilerindeki iyileşmeye paralel olarak küresel talep de 1997 yılından itibaren yılda ortalama 2,0 milyon varil/gün olarak artmıştır. Bir başka deyişle petrol talebindeki artış bu dönemde 2,1 milyar varil olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla petrol arz/talep dengesi açık vermiştir. Bunun sonucunda stoklar hızla erimeye başlamış, bu durum kaçınılmaz olarak fiyat hareketleri üzerinde olumsuz etki yaratmış ve fiyatlar Nisan 1999 ayından itibaren hızla yükselmeye

başlayarak OPEC tarafından amaçlanan 23-29 Dolar seviyesinin üzerine çıkmış, 30 Doları aşmıştır. Öte yandan, Orta Doğu'da dengelerin kurulamaması ve İsrail-Filistin arasındaki gerginliğin uluslararası tüm çabalara karşın tırmanarak sürmesi de petrol fiyatlarının kısa dönemde düşmesi yönündeki beklentileri olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Esasen geçmişte de Orta Doğu'daki siyasi veya askeri kriz dönemlerinde petrol piyasalarının olumsuz etkilendiği görülmüştür. 1973 yılından bu yana anılan bölgede yaşanan dört önemli kriz de -1973 Arap-İsrail savaşı, 1978/79 İran Devrimi, 1980 İran-İrak savaşı ve 1990/91 Körfez savaşı- petrol arzının düşmesine yol açmıştır. Ancak, söz konusu dönemlerde, bölge dışındaki petrol üreticisi ülkelerin üretimlerini arttırmaları sonucunda petrol piyasalarındaki krizin 6-9 ay arasında değişen sürelerde aşılabilmesi mümkün olmuştur.

Yüksek Petrol Fiyatlarının Ekonomilere Etkisi

Yüksek petrol fiyatlarının ekonomilere etkisini petrol ithal eden ve petrol ihraç eden ülkeler açısından ayrı değerlendirmek gerekmektedir. Öncelikle yüksek petrol fiyatları petrol ithalatçısı ülkelerin reel milli gelirlerinin azalmasına yol açmaktadır. Petrol tüketiminin petrol fiyatlarının artış oranı doğrultusunda azaltılması mümkün olmadığından toplam petrol harcamaları artmakta, dolayısıyla diğer harcamalara ayrılan milli gelir miktarı düşmektedir. Yüksek petrol fiyatlarının milli gelir üzerindeki olumsuz etkisi petrol harcamalarının milli gelir içindeki payına ve ülkenin petrole bağımlılığına oranla değişmektedir. Bir başka deyişle, bir ülkede petrol harcamalarının milli gelir içindeki payı yüksekse ve ayrıca bu ülkenin petrol tüketimini azaltarak diğer enerji kaynaklarına yönelme imkânı kısıtlıysa yüksek petrol fiyatlarının ekonomi üzerindeki olumsuz etkisi artmaktadır. Öte yandan, yüksek petrol fiyatlarının makroekonomik hedefler açısından ve özellikle yüksek petrol fiyatlarına uyum sağlamak amacıyla yürütülen politikaların sonuçları bakımından da önemli etkileri bulunmaktadır. Öncelikle yüksek petrol fiyatları doğrudan dünya girdi ve temel mal fiyatlarını, dolayısıyla maliyetleri artırmaktadır. Sonuçta toptan ve tüketici mal fiyatları enflasyonu yükselmektedir. Enflasyonla mücadele programlarında da iç talebin kısılması hedeflenmekte, bu amaçla uygulanan politikalar sonucunda

yatırımlar ve vergi gelirleri azalmaktadır. Yüksek petrol fiyatlarının enflasyonu artıran etkisi özellikle yapısal sorunları bulunan ve bütçe açıklarının borçlanma ile kapatıldığı ekonomilerde daha fazla hissedilmektedir. OECD tarafından yapılan değerlendirmelerde Türkiye de yüksek petrol fiyatlarından en fazla etkilenen ülkeler arasında gösterilmektedir. Buna karşılık, petrol ihraç eden ülkeler açısından durum farklıdır. Yüksek petrol fiyatları bu ülkelerde doğrudan ihracat gelirlerini artırmakta ve dolayısıyla milli geliri yükselten bir etki yaratmaktadır. Örneğin yüksek petrol fiyatlarının Rusya ekonomisine yaptığı olumlu etki dikkate değer görülmektedir. Esasen petrol üreten ülkeler, düşük petrol fiyatlarının kendi ekonomilerine verdiği zararın daha ağır olduğunu, zira ekonomilerinin enerji sektörüne bağımlı bulunduğunu ifade etmektedirler. Petrol üreten ülkeler ayrıca tüketici ülkelerin petrol ürünlerine uyguladığı ağır vergilerden yakınmakta ve petrol fiyatlarındaki dalgalanmanın bu vergilerden kaynaklandığını ileri sürmektedirler. Sonuçta, yüksek petrol fiyatları petrol ithal eden ülkelere petrol ihraç eden ülkelere gelir transferine yol açmakta ve dolayısıyla ülkeler arasındaki gelir dengesizliğini artıran bir etki yaratmaktadır (Ekonomi Bakanlığı, 2016).

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN PETROL KRİZLERİ

1973-74, 1979-80 Petrol Krizleri ve Türkiye'ye Etkileri

Bu kriz petrol ihracatçısı Arap ülkelerinin İsrail ile olan münasebetleri yüzünden petrol fiyatlarını yükseltme yoluna gitmeleriyle oluşmuştur. Ekim ortasında OPEC devletleri tarafından petrol fiyatları orta doğu savaşı ve Arap politikasından bağımsız olarak arttırılmıştır (Gürel, 1979). Daha sonra bunu, Arapların ambargo uygulaması ve üretimi kısımları izlemiştir. Arap petrol ambargosu, genel olarak bir petrol ambargosu uygulamanın zor oluşu ve özel olarak da tüm Arap devletlerinin bu politikayı desteklememeleri nedeniyle gerçekte başarılı olamamıştır. Ancak üretimin kısılması ve ambargo olayı dünya petrol piyasasını olağan işlerliğinden uzaklaştırarak bir bunalım ortamı doğurmuş ve bu ortamda alıcıların herhangi bir fiyata petrol almaya razı olmaları nedeniyle piyasa fiyatları çok yükselmiştir. Piyasa fiyatlarının yeniden fiş fiyatları

geçtiğini ve alıcıların panik içinde olmalarını değerlendiren OPEC de petrol fiyatlarını yeniden yükseltmiştir. 1974 ilkbaharında Arap petrol ambargosu tümüyle etkinliğini yitirmiş ve giderek OAPEC tarafından kaldırılmıştır. Ancak bir OPEC politikası olarak başlayan ve devam eden petrol fiyatlarının yükseltilmesi olayı, daha sonraki yıllarda da etkilerini sürdürmeye devam etmiştir. Üstelik Arap petrol ambargosu ve üretim kısıma politikası, düşmanları cezalandırmaya ve dostları ödüllendirmeye yönelik olmuşsa da, fiyatlardaki hızlı yükseliş dostları ve düşmanları aynı biçimde olumsuz etkilemiştir. Yalnızca Arap politikası izlenimi uyandıran petrol bunalımı tüm dünyayı etkileyen bir olay durumuna gelmiştir. Petrolün varil fiyatı kısa bir sürede dört katına ulaşınca tüm dünya devletleri bundan etkilenmiştir. Bu fiyat artışı Türkiye için çok boyutlu zincirleme bir reaksiyonun başlangıcını oluşturmuştur. Artışın ilk etkisi doğrudan yaşandı; petrol ithalatı için ödenen fiyat giderek yükseldi ve dış ticaret dengesini olumsuz etkiledi. İkinci etkisi ise Avrupa ülkelerinin de bu şoktan etkilenmesiyle ortaya çıktı. Petrol harcamaları yükselen Avrupa devletlerinde gelir düzeyi düşmeye başladı ve bunun sonucunda Türkiye'ye gelen gurbetçi dövizlerinde belirgin bir azalma yaşandı. Üçüncü olumsuz etki ise dünya devletlerinin petrol ithal edebilmek için diğer ithal kalemlerini kısmasıyla baş gösterdi. Değişen bu ithalat sepetleri Türkiye'nin ihracatını olumsuz yönde etkilemiştir. Tüm bu olumsuz etkilere rağmen Petrol Krizi olumlu bir etki de oluşturmuştur. Petrol ihraç eden ülkelerin ellerinde biriken yüksek miktardaki nakit paranın bir kısmı lüks harcamalara, bir kısmı yatırıma gittiyse de en önemli kısmı Avrupa'daki bankalara mevduat olarak akmıştır. Mevduat stoklarında büyük bir şişme olan bankalar ise bu parayı özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan devletlere kredi olarak aktarmaya başlamıştır. Krizden çıkmak için bir çıkış kapısı gibi görünse de uygulanan yanlış borçlanma siyasetleri petro-dolarların bu etkisinin de ters tepmesine ve Türkiye'nin sırtına yeni bir yük olarak binmesine neden olmuştur. Birinci petrol şokunu, 1979-1980 dönemindeki ikinci petrol şoku izlemiştir. Petrol fiyatlarının %50 oranında yükseldiği bu dönemde nispi fiyat değişimleri hem sanayileşmiş ülkelerin, hem de petrol ihracatçısı olmayan gelişmekte olan ülkelerin ithalat maliyetlerini arttırmıştır. İkinci petrol şokunun gelişmiş ülkelerdeki en önemli etkisi, üretim düşüşleri şeklinde gerçekleşmiştir. Sanayileşmiş

ülkelerdeki talep azalışı, hammadde fiyatlarında da düşüşe neden olduğundan petrol ihracatçısı olmayan ülkelerin ihracat gelirleri azalmıştır. Ayrıca bu dönemde uygulanan daraltıcı maliye politikaları da faiz oranlarını yükseltmiştir.

OPEC VE TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

Kalkınma sürecinde sermaye birikimi hayati öneme sahiptir. Özellikle düşük gelirli ülkelerde yurtiçi kaynaklardan sermaye birikimi oluşturulması oldukça güçtür veya oluşturulabilse bile uzun zaman almaktadır. Bu bağlamda, kalkınmanın gerektirdiği yatırımların finansmanı için tek yol dış yardım temin etmektir. Dış yardımlar, genellikle *kredi ve hibe* şeklinde olabilmektedir. OPEC ülkeleri, kolektif bir işbirliği ile oluşturdukları yardım kurumları vasıtasıyla, bir dayanışma ruhu içinde, düşük gelirli ülkelere yardımda bulunmaktadır. Adalet ve eşitsizliğin hızla arttığı küresel dünyada, OPEC üyesi ülkeler kendi güçleriyle, birlikte hareket ederek, yoksulluğu hafifletmeye ve Güney'in kendi sürdürülebilir kalkınmasını sağlayacak kapasiteyi yaratmaya çalışmaktadırlar. OPEC Fonu çok-yanlı bir yardım kuruluşu olup, OPEC üyesi olmadığı halde, talepte bulunan ve talebi aranan niteliklere uygun görülen bütün azgelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere yardımda bulunabilmektedir. 2000 yılı sonu itibarıyla kümülatif olarak 867 kredi (borç verme işlemi) ile 4,548.251 milyon \$ taahhüt edilmiş ve bununun 2,912.404 milyon \$'ı harcanmıştır. Kredi taahhütlerinin büyük ağırlığını *Proje Kredileri* oluşturmaktadır. Afrika, Asya, Orta Doğu, Güney Avrupa, Latin Amerika ve Karayipler'den toplam 97 ülke fondan yardım almıştır. Fon kümülatif olarak, 2000 yılı itibarıyla, 246.527 milyon \$ tutarında 531 adet hibeyi taahhüt etmiştir. 2000 yılında Fonun genel toplam taahhütleri 5,819.871 milyon \$ seviyesinde gerçekleşmiş olup, bu tutarın %67'si ödenmiştir. Fon, faaliyetlerini diğer kalkınma finansmanı kurumları ile-özellikle finansman alanında- oldukça koordineli bir şekilde yürütmektedir. Arap/OPEC yardım kuruluşları ile arasında çok yakın bir koordinasyon ve diyalog söz konusudur. Sonuç olarak, OPEC üyesi ülkelerin finansman kurumları ve OPEC Uluslararası Kalkınma Fonu, oldukça başarılı faaliyetlerde bulunmaktadır. Azgelişmiş ülkelere yapılan yardımlar, bu ülkelerin kalkınma sürecini olumlu yönde

etkilemektedir. Türkiye’de bu açıdan bakıldığında, gerek kamu gerekse özel sektör bağlamında ihtiyaç duyduğu proje, program ya da dış ödemeler desteği yardımı finansmanı konusunda, OPEC yardım kuruluşlarından ve OPEC Uluslararası Kalkınma Fonu’ndan yararlanmaktadır. 31.12.2000 tarihi itibarıyla kümülatif Dış Ödemeler Dengesi Destek Kredilerinde 40 milyon \$’lık bir meblağ Türkiye hanesinde görülmektedir. Yine aynı tarih itibarıyla 250 bin \$’lık bir tutarın Acil Yardım Bağışı kapsamında Türkiye’ye gönderildiği tespit edilmiştir. Konuya bir başka açıdan bakıldığında, Türkiye’nin kendisine yakın ülke ve/veya ülke grupları ile, oluşumunda ve yönetiminde lider ülke olarak yer alabileceği benzer organizasyonlar oluşturması mümkündür. Atılacak uygun adımlar ve iyi belirlenmiş hedeflerle, bölgesinde lider ülke konumunda olan Türkiye’nin bu yöndeki girişimlerinin, kısa ve uzun vadede, bölgesel ve küresel boyutta önemli yararlar sağlayacağı düşünülmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, Birleşik Arap Emirlikleri’nin güncel sosyal, ekonomik ve siyasal ülke analizinin sunulmasıyla beraber Emirliğin Türkiye ve Ortadoğu ile siyasi ilişkilerinin şu anki durumu, bulunan sınır anlaşmazlıkları, en önemlisi geçmişte yaşanmış ve şuan devam eden petrol sorunları gündeme alınmıştır. Bilindiği üzere Birleşik Arap Emirlikleri sahip olduğu petrol rezervleri ve diğer zenginlikleri sebebiyle günümüzde pek çok ülkenin gündemini meşgul etmektedir. Bu nedenle bu çalışmada sunulan güncel veriler ışığında Emirliği daha yakından tanıtmaya fırsatı bulunmuş olup yaşanan siyasal ve ekonomik tartışmaların dünya çapındaki etkileri tartışılmıştır. Elde ettiğimiz veriler sayesinde görmüş olduk ki Emirlik sahip olduğu zenginliği sayesinde büyük ölçüde iş gücü potansiyeline sahiptir (20 ve 65 yaş aralığı için yüzde elli oranından fazla olmak üzere iş sağlama potansiyeli ile) ve bu sebeple diğer ülkelerden insanların oldukça dikkatini çekmektedir. Ayrıca dünyadaki petrol üretim verilerimize baktığımızda ise gün başına yaklaşık 10 varil ham petrol üretebilmesiyle dünyada birinciliği elinde tutan Suudi Arabistan’a karşılık Emirlik günde yaklaşık 3 varil ham petrol üretimiyle dünyada

en çok petrol üreten ülkeler arasında dördüncü sırayı hak eden ülke konumundadır. Emirliğin en çok petrol ihracatı yaptığı ülkeler gün başına %21,6 milyon varil petrol ile tüm Asya ülkeleri olmakla beraber gün başına %19,4 milyon varil ile Amerika Birleşik Devletleri takip etmektedir. Son olarak, Dünya Bankasının 2015 yılı itibariyle yapmış olduğu tahminlere göre ham petrol fiyatları her geçen yıl artacak ve 2015 yılı ham petrol varil fiyatına kıyasla 2025 yılında varil fiyatının yaklaşık %100 oranında artması öngörülmektedir. Bu elde edilen veriler ve ülkeler arasında yaşanan siyasi tartışmaların sunulmasıyla beraber Türkiye'nin de güncel gündemi fazlasıyla meşgul eden Birleşik Arap Emirlikleri'nin detaylı bir tanıtımı yapılmıştır.

KAYNAKÇA

CIA (2016). <http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/docs/history.html> (25.02.2016)

Columbia University (1998). "Abu Musa: Island Dispute Between the Iran and the UAE", http://library.columbia.edu/locations/global/virtual-libraries/middle_east_studies/country/uae.html (10.03.2016)

DTM (2011). Birleşik Arap Emirlikleri Ülke Raporu, TDM, Ankara.

EIA (2015). <http://www.eia.gov/beta/international/analysis.cfm?iso=ARE> (18.05.2015)

EIU (1997). United Arab Emirates Report, EIU, United States.

EIU (1997). Bahrain and Qatar Country Report, EIU, 1997.

Ekonomi Bakanlığı (2016). http://www.ekonomi.gov.tr/portal/faces/home/disIliskiler/ulkeler/ulke-detay/BAE?_afLoop=949701592601459&_afWindowMode=0&_afWindowId=4038uf6um_266#!%40%40%3F_afWindowId%3

D4o38uf6um_266%26_afrLoop%3D949701592601459%26_afrWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3D4o38uf6um_286
(10.03.2016).

FOLEY, Sean (1999). "The UAE: Political Issues and Security Dilemmas",

Middle East Review of International Affairs, Cilt: 3, Sayı: 1, ss. 25-45.

GÜREL, Sina (1979). **Ortadoğu Petrolünün Uluslararası Politikadaki Yeri**, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Ankara.

KEICHICHAN, Joseph (1995). **Oman and The World: The Emergence of An Independent Foreign Policy**, CA: Rand Corporation, Santa Monica.

KELLY, J. B. (1980). **Arabia, the Gulf and the West**. New York, Basic Books, New York.

MFA (2016). <http://www.mfa.gov.tr/sub.tr.mfa?97c725c1-d749-4f6e-8d05-87762f9a3887> (10.03.2016)

SENTIEL, Jane's (1996). **Economic Assessments: Gulf States**, Jane's Information Group, New York.

SCHOFIELD, Richard (1994). **In Territorial Foundations of the Gulf States**, St. Martin's Press, New York.

SCHOFIELD, Richard (1997). **Border Disputes: Past, Present, and Future**, St. Martin's Press, New York.

USLC (1998). "Country Guide to the United Arab Emirates" <http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/aetoc.html> (30.01.1998).

FSCA (2015). "Federal Competitiveness and Statistics Authority" <http://www.fcsa.gov.ae/ReportDetailsEnglish/tabid/121/Default.aspx>

EIA (2015). "U.S. Energy Information Administration, Short-Term Energy Outlook" <http://www.raceinstitute.in/current-affairs-june-14-2015/>

CURRENT AFFAIRS (2015). "Current Affairs",

<http://www.raceinstitute.in/current-affairs-june-14-2015/>
(06.2015)

COPF (2015). "CrudeOilPriceForecast"

<http://www.oilcrudeprice.com/oil-price-forecast/>